

SİRAÇ BİLGİN

Avesta ve Kürtçe dillerindeki benzer kelimeler

iki dildeki diğer bazı benzer kelimeler

Bu bölümde “Antik Çağ Kürtçesi“ olarak kabul ettiğim Avesta’nın yazıldığı dille, modern Kürtçe’den aldığım bazı kelimelerin anlamlarını mukayese etmek suretiyle iki dilin aynılığını daha net bir şekilde göstermeye çalışacağım. böylece başından beri yaptığım çalışmanın içini doldurmuş olacağım umudunu taşıyorum. Bu kısa sözlüğü incelerken önem vereceğiniz şey, kelimelerin kökleridir. Mesela; Avesta dilindeki “axşena“ kelimesini alalım. Burada kök; “√şen“dir. Bu ise Kurmancideki “şin“ ile aynıdır. Eğer motamot bir benzerlik arıyorsanız, yanılıyorsunuz. Çünkü zaman harflerin karakteri dahil pekçok şeyi alıp götürmüştür. Bu arada bir hatırlatma: Seçtiğim kelimeleri harf sırasına göre vermeme rağmen, bu kaideye tam riayet edemeyebilirim.

Not: K=Kurmanci, Z=Zazaki, S=Sorani, H=Hewramani, D=Diğer Kürt lehçelerini ifade eder.

Avesta	Kürtçe	Türkçe
Adhât	êdî	bunun üzerine
Aêm	eme(S)	Bu
Aêtadha	etyade (Z)	Burada
Aêiti	hatin (K)	geliş
ah√mât	ma	biz(i)
ahşın	hışın bûn(K)	gelişmek,yeşermek (bitki için)
Ajen	ajıyan(kırım)(bazı Kurmanci ağızları)	Öldürmek
Aspa	hesp,hasp,astor (K,S,Z)	At
Athar	adır,agır(Z,K,S)	od (ateş)
aşta	heşt(Z,K,S)	Sekiz
Asru	hesr,hêsır(Z,K)	gözyaşı
anguşta	angust,engişt(S,Z)	Parmak
Azda	zanin, zanayen (K,S,Z)	Bilgi
Apas	aşkera,vazji (K,S,Z,D)	açık
Asman	asman,asmin,ezman(S,Z,K)	Gökyüzü

axşena	(ha)şin,aşıl(S,K,Z)	yeşil
Ap	aw,av,awk(S,K,Z)	Su
apaş	paş-,paşda(S,K)	arka üstü
areşa	virc,hırç, heş (K,S,Z)	ayı
Ada	êdi(K,S)	"daha sonra"
Adairi	jêr,cêr(K)	alt (aşağı)
Afrina	nafrim(D)	hayır dua
Asaya	bê sêber,bê si, bê sersi(S,K,Z)	Gölgesiz
Ahmi	eme(S)	Ben
Aire	aryan(K,S,Z,L,G,H)	Aryan
aiş	aşti(K,S)	barış
aji dahaka	erderha(K,S,Z)	ejderha(özel isim)
Azem	ez(K,Z)	ben
azem-cit	ez ji(K,Z)	ben de
Ahya	evya(K)	bundan
Avat	ava(D)	şu
Avatha	avata,avaya(S,K)	şu(nlar)
Anya	une,ya dın(E,K)	diğeri
Apema	(eyag)pêd ma(Z) a pey ma(K)	sonuncu,sonda kalan
Asta	êsik,este,hesti(S,Z,K)	kemik
aşahe,rta	raştıyê(Z)	doğruluk(a)
Awra	hewr,awr,hewr,hor(S,K,Z)	bulut
Ayare	yerê(Z), êware(S)	akşam (veya Avesta'da olduğu gibi; gün)
Arejah	erciya(yen)(Z)	değer(lilik)
Abaom	bûm(K,S)	oldum
baud (baoidhi)	bwê, boy (Z)	koku, parfüm
Baxta	bext(K,Z,S)	kader
Bavaiti	buyın, biyen (K,Z)	vuku bulmak
Brvat	biro,buru,bırwe (S,K,Z)	kaş
buna, bunoi	bın,bingeh(S,Z,K)	temel
Bratar	brader,bra(K,Z,S)	kardeş

Bumi	bûmi(Z,S)	yer
Buza	bız,bızın(Z,K,S)	keçi
Bereza	barz,berz(S,Z)	yüksek
Berezant	berzi,berzey(S,Z)	yükseklik
Badaka	bende(K,S)	hizmetkar
bagha-stana	baxıstan(K,Z)	tanrının mekanı
baxşaiti	baxşin(K,Z,S)	bağışlama, bölme
baeşaza	pızışk(S)	hekim
Baxdra	bar,par(K,Z)	pay
Bandami	mı bend (kerd)(Z) mın badım kır(S) bandım(D)	bağladım
Bandem	bend(K,Z)	bağ(layacak şey) ip
bazauş-bandem	pazubend,pozband(K,Z,S)	pazubent
bazauş	pazu(K,Z,S)	kol
bareziş	balışna,balgi(Z,K)	yastık
Bara	bar(K,Z,S)	yük
Bazem	beş,par,bar(S,K,Z)	pay
Bum		yer
	bum-lerz(Z)	yer sarsıntısı
Vbû	bû,bı(K,Z)	ol-mak,-leş-mek
Cathwaro	cıhar,çiher,çuvar(S,K,Z)	dört
caşman	çeşm,çım, çav (H,Z,K)	göz
Cithra	cara(D)	Görünmek,parlaklık,parıldamak
Carak	çare(K,S)	Çare
cışcıy	cêciy(Z)	birşey
Cop	ço,çwe(K,Z)	Sopa
Cvant	çend(Z,K,S)	kaç?
Careman	çerme,çerm(Z,K,S)	Deri
Cyahat	çava(S,K)	nasıl
Cirya	jir(K,S)	Cesaret
Cinvat	ciyed vet	biribirinden ayırdı (ayırarak)
Cinvat pereto		sıra köprüsü

Cathru-gauşa	çar-goşe(K,S,Z)	dört köşe
Coret	kerd,kırd,çêkır(Z,S,K)	yaptı
Çaxra	çerx(Z,K,S)	Çark
çıt,cati	çíta,çı(Z,K,S)	Ne
çi,cına	çi,çınê(K,S,Z)	Ne
çi-gauna	çi çore,çi qeyde(S,Z)	ne tür
-da	da(yın),da(yış)(K,Z,S)	vermek
Dade	dı da,da(K,Z,S)	verdi
Dademahi	dami,me da(S,K)	biz verdik
Darega	derg,dırêj(Z,K,S)	uzun
Darz	derz, derz kerdış(Z)	sağlam hale getirmek
Dasa	deh,des (Z,S,K,H,D)	on
Dva	duwê,dı,dıdu,do(Z,K,S)	iki
Duma	dıme,duv(Z,K)	kuyruk
dura,durat	dûr,dûri,dwiry(K,Z,S)	uzak
Daeva	diyeb,dêv(K,S,K)	kocaman,şeytan
Daeman	dem(K)	kısa bakış
Daeman	dem(K,S)	yüz, çehre
Draoga	derew(K.S)	yalan
Daga	dax,daq(S,Z,K)	özel bir usulle işaretlemek
Drajah	drêji(K,S)	uzunluk
Dru		koş
	birro(S)	yürü(çabuk)
Data	dad(K)	kanun,hukuk
Dantan	dıdan,dından(K,S,Z)	diş
dadaiti,dathaiti	dayin,dayen(K,Z,S)	vermek
Dana	dan,dendık(K,S,Z)	tane,hububat
Dereza	derznayış(Z)	dikmek(biribirne yapıştırmak)
Drûta	----	koşmak
----	birro(S)	yürü
	derrwa(S)	yürüyor
Dujah	duje(K,S)	cehennem

Dvar	deri, bar,ber(K,Z,S,H)	kapı
Dujd	dızd,dız(Z,K,S)	hırsız
ereş	rast,raşt(K,S;Z)	doğru
fşarema	şerm(K,Z)	utanmak
fşu-pana	şone,şıvan(Z,K,S)	ço-ban
Frateresaiti	tırs,tırsin,tersayen(K,S,Z)	korkmak
Gantuma	genim (K)	buğday
gawşa,guş	goş,gûh,gweş,goş	kulak
gaoşa	(H,S,K,Z)	
guşodum	gweşda,eşnavıt,güwedan(S)	duydu, duymak, kulak vermek
guşahva	gweş bıd (Z), güwe bıgre(Z,S)	kulak ver
Gutha	gû,gi(K,Z,S)	dışkı(insan)
Gerepta	gırti,girote(K,Z,S)	yakalanmış
gerezi	gerre kerdış(Z),gili kırın, giley kırdın(K,S)	şikâyet etmek
goşah	gweşe,goşe(Z,S,K)	köşe
Garema	germ(Z,K,S)	sıcak
Gau	ga(K,S,Z)	öküz
gairiş	gır,gırt(K,S)	küçük dağ
Ghulghul	galgal(Z,K,S)	gevezelik etmek
Garah	garu,kırrık,qorg (K,Z,S)	boğaz
Vgarw	gırt,girot(K,S,Z)	almak,kapmak
Gayehe	ganeyi(Z)	canlılık(a)
gena,jena	jın,cını(K,S,Z)	kadın
guşata		duyuru
	goş(Z,H)	kulak
Hancamana	cıvandın(K)	toplantı
Haperesi	hors (Z)	ardıç
Harem	her,ker(Z,K,S)	eşek
Hazahra	hezar,hınzar(K,S,Z)	bin
hızva	Zıman,zıwan(K,S,Z)	dil
Haca	ji,lı(K,S)	-den

Hamo	hem(K)	aynı
Haoma	homa(Z)	bir aryan tanrısı
Hama	hemu(K,S)	hepsi
Hapta	heft,hewt,hewt (K,Z,S)	yedi
Havharem	xuşk,xuh(K,S)	kız kardeş
Hazo	hêz(S)	kuvvet
hşapohva	şevda,şewe(K,Z)	geceleyin
hşmaka	şıma(Z)	sizin
huşka	hışk,wışk(K,Z,S)	kuru
Hû	xü,xwez(D,Z)	domuz
Haurva	her (tışt,çi)(K,S,Z)	hepsi
hşnûtem	xoşi,xweşi,xoşnût (S,K)	hoşnut olmak
Hvafnem	xewn,hewn(K,S,Z)	uyku
Hvar	bıxwe,bıxo, bıwer(K,S,Z)	ye
	xwarın, werden(K,Z)	yemek
Hvo	xo,xwe,xwı (S,K,Z)	kendisi
İda	ica(r)(K)	bu kez, bu anda
İtha	itya(d) (Z)	burada
İrinahti	ramıten(Z)	sürmek
jaini,caini	jın,cını(K,S,Z)	kadın
Jainti	janin(D)	öldürülmek
Jenam	jan,jon(K,S,Z)	bela(hastalık anlamında)
Jvaiti	jın,cuyayen (S,K,Z)	yaşam(ak)
Jvanto	jiyan(K,S)	yaşam
Jafra	jur,jor,cor (S,K,Z)	yukarı
Jya	jê,jih(S,D)	yay ipi
Jvant	jın(K)	yaşam
Kada	kê,kengê(Z,K)	ne zaman
-kareş	kaşkerdiş(Z)	çekmek
	kışandin(K)	
kas te	kiye(K)	o kimdir
kuşaiti	kıştış,kujin(K,Z)	öldürmek

Kasu	kwese(Z)	cüce
kşira	şir,şıt(K,S,Z)	süt
Ku	kuwa,ka,ça(S,K,Z)	nerede
Kerenaoti	kırdın,kerdiş,kırın(S,Z,K)	yapmak
Kafa	kef,kew(K,Z)	köpük
Ka	kê,go,ki,kam (S,D,K,Z)	kim
Kata	keye(Z)	ev
Kereta	kardi,kêr(Z,K)	bıçak
Kaik	kek,kêç(Z,K,S)	pire
Kerema	kırm,karm,kurm(S,Z,K)	Solucan
Kahe	kija(K)	Hangisi
kaofa,kafem	kef(Z)	Tepe
kavaya,kavi	kava(K,D,S,Z)	bir tür prens
Kamna	kemver,kêmer(Z,K)	Ensiz
Karena	kerr,karr(Z,K,S)	Sağır
karşayen	rakışan,kışandın,kaşkerdiş(S,K,Z)	çekiş
Karana	kendar,kendal(Z,K)	sınır(layan)
Kataro	kamyo,kamyan, kija(Z,S,K)	hangisi
Kasee	kes(Z,K,S,D)	herhangi biri
Koi	ki,kom,kêyan(Z,K,S)	kim
kua,kva	kengê,kê(K,Z,S)	ne zaman
Kuda	kuda,koti(K,Z)	nereye
Mareta	merdım,mêr (Z,K,S)	dam
Madhu	Mot	?bir tür zehir
Maire	(ber) mırınê	ölümcül
mızda	mızd(D), mıza(S), mızgin(K,S), mijdon'(Z)	mükâfat,müjde
Merega	mırışk,kerğ(K,Z)	kuş (Tavuk)
Maoiri	mori,mêrm(K,S)	karınca
Matikan	mayın,mehin (Z,S,K)	kısırak
Maega	mij,temu mij (K,Z,S)	sis bulutu
Matar	may,mader(Z,K)	ana

Madhu	mey(S,K,Z)	şarap
Maidhyana	mian(Z)	(bir şeyin) orta(sı)
Mâo	meh (K)	ay
Mounha	meh,meng(K,Z)	ay
Mazaentem	mezın(K,S)	büyük
Mereta	mırdu,merde(S,Z)	ölü
maraka,mahrko	merg,mırdın(Z,S)	ölüm
Maezenti	miz kırın,miz kerdiş,miztın(K,Z,S)	işemek
Maesman	miz(Z,K,S)	idrar
mah,manghem	meh,mang,meng(K,S,Z)	ay
maxşi	melşe,merşe,miş,mêş(Z,K,S)	sivri sinek
Mazga	mezg,mêşk(Z,S)	beyin,ilik
Merethyu	merdiş,mırın(Z,K)	ölüm anı
Mataro	may,mater(Z,D)	ana
Mam	(bıde) mı(K,Z) (bıde) mın(S)	bana (ver)
Maze	mezın(K)	büyük
Mijdem	mijdon,mızgin (Z,S,K,D)	mükâfat, müjde
Moi	mirê(Z)	bana
Mravat		o söyledi
	mıra vat(Z)	bana söyledi
Naxa	neynuk, nengu(S,K,Z)	tırnak
Naman	naw,nav,nome (S,K,Z)	ad
nı+√dub	nı+mıtış(Z)	saklamak
Nava	nüye,newe,nû(S,Z,K)	yeni
nairya,neraş	nêr,nêre,nêrti(K,S,Z)	erkek,erkeklik
Nafah	nav,navık(D,S,K)	göbek
Nemah	nımêj,nımaj(K,Z),nüvêj,nemaz(S,H)	namaz
Naema	nime, niwe, nivi (Z,S,K)	yarım
Navani	neh, no (K,Z,S)	dokuz
Navaiti	naway, newed(Z,S)	doksan
Nazda	nızdi,nızık(Z,K,S)	yakın

Nmana	mal (K, S)	ev (aile anlamında)
Noit	na, niye (K, S, Z)	hayır (asla)
Nu	nûh, anha, nüke (K, S)	şimdi
Parut	par (K, S, Z)	geçen yıl
Paşcat	paşva, paşi (S, K)	sonra
Pasu	pez, pes (K, S, Z)	küçük baş hayvanlar
Pauto	pawite (Z)	koruma, korunan
Pacata	pote, pewjîaye (Z)	pişmiş
Paca	poc, bîpewje(Z)	pişir
Puthra	Put,tut (Z)	oğul
Peretu	pırd (S, Z)	köprü
Pathana	pan, pıhan (K, Z)	enli
Padha	pê, pay (S, Z-ayakta)	ayak
Prdaku	pıling (Z, S, K)	leopar
Perena	pırr (Z, S)	dolu
Perena	firrin, perra (yış) (S, K, Z)	uçmak
Peresa	persa (Z)	sordu
Pursidan	pırsyar (K)	soru
Parşti	pışt, paşt (K, S, Z)	sırt
Paitidita	ditin (K)	görmek
Pantan	patika	patika (Kürtçe’de artık kullanılmayan bu kelime Türkçe’leştirilmiştir)
Pasca	(yê)paş (K, S)	arka (daki)
Pathana	pan, pıhan (K, S, Z)	yayvan, geniş
Parena	par, per,pel (D, Z)	yaprak
Paourva	par (S, Z, K)	geçen (yıl için)
Paesa	pis (aj) (K)	cüzzam
Panca	pênc, panc (K, S, Z)	beş
Paiti	peyati (K, Z) piyadeyi (S)	gitmek, yürüme, yayan yürüme
Paresu	perr (Z)	kenar
Par	pırrık, pırrke (Z, S)	doldur

Pascat	pıştda, paşı (K) paştır (S)	sonra
Pouru	pırr (S, K, Z)	çok, dolu
Puřk	pışık, pışing (K, Z) pışile (S)	keci
Pařna	pařna, pajna (Z, S)	topuk
Pathra	pawıtış (Z) parastın (S)	koruma
Raocah	roj, ruwec,roj (K, S, Z)	gün
Rotah	rwe, ro (Z, K) robar (S)	ırmak
Raoghna	ron, rûn,ruwen (S, Z, K)	yağ
Rasta	raşt, rast (Z, K, S)	doğru
Raecayat	rıcy, rıjiyayen(Z, K) rıja (S)	dökülmek
Ravohu	Rızgari,reyayen (K, S,Z)	kurtuluř
Roaxřna	ronahi, rweřn,rořn (K, Z) rořın (S)	aydınlık
Safaeho	sım (K, S, Z)	at, eşek vs tırnağı
√sac	musa (yış) (Z)	öğrenmek
Sata	sed (K)	yüz
Sareta	sard, sar (Z, K)	soğuk
svasru (Sans)	vışturu (Z) xasru (Bazı K)	kaynana
Saredha	ser, sal (Z, K, S)	yıl
Stare	estare, stêrik (Z, K) estêre (S)	yıldız
Spiř	aspıç,espij spi, espê (Z, K, S)	bit
Spaeta	sıpi, spe (S, K, Z)	beyaz
Suxra	sor, sûr (K,Z,S)	kırmızı
Stuna	estun (Z, S)	sütun
Sthura	ûstûr, astwar, astur (Z,D, S)	kalın
Suka	sûjin, suzin (K, S)	çuvaldız
Spaeta	sıpi, spe (K, Z)	beyaz
Socayahi	sotın, sutandın, şewıtandın (S, D, K)	yakmak
Sraoni	řêr, řiyer (K, S, Z)	aslan
Span	spe (Z)	köpek (erkek)
Sayak	si, sêberz,sersey (K, S,Z)	gölge
(spa)tauruna	tura, tutık (K, S)	kara
Sarah	sere, ser, sar (K, S, Z)	baş

Soire	(Eyı) zwir (kên) (Z)	yalan söylüyorlar
Suşi	pışi, si (Z, S)	ciğer (ak)
Suirya	sêpare (Z)	kahvaltı
Skendem	şıkayeye, şıkandi (Z, K)	kırık
Skendo	şıkayış, şıkandın, şıkaw (Z, K, S)	kırılma
Scindayeiti	şıkandın, şıkayış (K, S, Z)	kırmak
Stana	şun (K)	yer
Spereza	silperz (Z)	dalak
Srva	estırı (Z)	boynuz
Şavaite	şiyayış (Z)	gidiş,hayvan sürüsü
Şaiti	aşti, weşi, şayiti (S, Z, K)	barış
Şau	şayî,şad,şox (Z,S,K)	eğlence (li)
Tarşna	tayşan (Z)	susuzluk
tathra, temah	tari, tarı (K, Z, S)	karanlık
Teresaiti	tersa, tırsiya (Z, K), (ew) tırsa (S)	korktu
Tanu	ten (K, S)	vücut yüzeyi
Tapayeiti	hetaw, tav (S, K)	güneş (ısısı)
Tersaiti	tersayış, tırs (Z, K, S)	korkmak
Tava	(jı) te, twıra (K, Z), (le) towe (S)	senden
Taşa	twêrzın,tewr (Z,S),tafsciya (D),taşt(Z)	balta,yontarak şekillendirmek
Thatairi	ter (D)	kelime
Taoxman	twexım, toxm (Z, K, S)	Tohum
Tigri	tir (K, Z, S..)	Ok
Tançışta	teng (tırın) (S, K, Z)	en dar
Thri	hirı (Z)	Üç
tûm, tvem	tı, tû, to (Z, K, S)	Sen
thwam, thwa	twı, te, hito (Z, K, S)	Senin
Thwars	vıraz (Z)	Yap
Tafnu	tehn (Z)	Isı
Uştra	huştır, haştır (K)	Deve
uşta (√vas'tan)	waştış (Z)	dilemek, arzu etm.
Uşi	hiş	akıl

Visaiti	bist, vist (K, Z)	yirmi
Vaidhi	vay (Z)	ark
Varâzahe	baraz (K)	domuz
Varefşya	ware (Z, K)	barınılan yer, yayla
Varezinti	vıraznayış, vıraştış (Z)	iş (faaliyet)yapmak
Vata	va (Z ve bazı diğer lehçeler)	rüzgar
Vasemi	(ez) wazen	iste (rim)
Vasta	waştış (Z)	istemek
Vıcmoit	cıvin (K)	toplantı
Vicithahya	vicnayış (Z)	özenli seçim, seçme
√vead, √vid	vin (ayış) (Z)	bulmak
Veredhka	velkek (Z)	böbrek
Vareşa	vışa (S)	orman
Vareka	valg, velg (S, Z)	yaprak (Ağaç)
Varez	warz (Z)	(eylemsel olarak) kalk
Vaeti	valyer (Z)	söğüt (ağacı)
Vaena	vın	burun
(a) vasemi	wazeno (Z)	istemek
Vira	vir, bir (Z, K) bir kırın (K)	anlama, unutmama
√var-	ware (kerdiş) (Z) baweri (K)	inanmak
Vaocat	vaca, vatiş (Z)	söyle (mek)
Vadhu	vêyw (Z)	gelin
Vafra	vafr, berf, vor, vewr (K, S, Z)	kar
Varetata	verard (Z)	etrafı çevreleyen
Vara	varon, baran (Z, K)	yağmur
vadhuvaka(İran)	veywek (Z)	gelin (cik)
Vaêiti	val (Z)	söğüt
Vaenaiti	vinayış (Z)	görmek
Vaen	vin (Z)	gör
Varedha	vıllık, vaş (Z)	çiçek, bitki, ot
Vareşa	vaş (Z)	bitki, ot
Vaxş	waxş (D, Z)	ses

vidhu, vidhava	vıyey (Z)	dul
Vitareta	viyertiş, buhurtın (Z, K)	geçmek
Vehrka	verg, varg (Z, K)	kurt
vinden,	vinon (Z)	görmek, bulmak
Vindaiti		
Vîse	—	razı olmak
—	usa (ye)	öyle (dir)
Vohu	bah, baş (K)	iyi
Vohuni	xwin, xen (K)	kan
Vouru	hera (Z)	geniş
Xvan	xvandın, wenden (K, Z)	okumak, çağırarak
Xşvaşti	şêşt, şest (Z, K)	altmış
Xvahar	xweng, way, war (K, Z)	kız kardeş
Xvaeda	xwêdan (K)	terlemek
Xara	her, ker (Z, K)	eşek
xara-gaoşa	Argueş, arwêş (Z)	tavşan
Xşapan	şev, şan (K, Z)	gece
Xşmaka	şıma (Z)	siz
xvaraiti	xvardın, xvarın, werdiş (S, K, Z, D)	yemek
xvasura	xezur, xesur, xaur (K, D)	kayın peder
Xşvaş	şeş (K, S, Z, D)	altı
Xşira	şir, şit (K, S, Z)	süt
√xvap	xev (bun) (K)	uyumak
xşafnya	şiv, şami (K, Z)	akşam yemeği
xvaxyai	xwebxwe, xwe bı xwe (Z, K)	kendi, özüne, kendi kendine
Yuvan	jıvani, conê (K, Z)	gençlik
Yaska	juk (D)	hastalık
yav (a)	jew, ceh (Z, K)	arpa
Yama	cam, com (K, Z)	cam
Yvan	cuvan, cıvan, con	genç, gençlik
Yuxta	juxt (D), barix (Z)	bir araya getirmek, gurup
yuşma-kem	şımaw (Z)	senin

Yakare	jark (D)	karaciğer
yazatanam	yezdan (K)	tanrı
√zan	√zan- (K), zon (Z)	bil (me)
Zanu	zonı (Z)	diz
Zangem	ling (K, Z)	ayak
Zi	jı (K)	için
Zımo	zımistan (Z), zıvıstan (K)	kış
zairi-gauna	zêrin (K)	altın renkli
zerehdaya	zerre (Z)	kalp
Zereda	zerreda (Z)	kalpte
Zaranim	zêr (K)	altın
zaranyehe	zerrini	altından
Zarem	zari (K, Z)	kızgınlık
Zayata	ziyayış, zayin (Z, K)	doğuş, doğuruş (?)
Zatha	zayış (Z)	doğum
Zavare	zırrape, canmardi (K, Z, S)	kudret (li)
Zanna	çene (Z, K)	çene
Zasta	dest (K, S, Z, D)	el
Zemo	zıme (Z)	yer, soğuk yer
Zrayah	derya	deniz

sonuç

Geniş bir araştırmanın bu aşamasının da sonuna gelmiş bulunuyoruz. Bir tarafta bin yılların gerisinde kalmış bir “ata dil“ bulunuyor, öte yanda ise Araplar’ın ve Türkler’in düzenli saldırıları ile kirlenmiş olan yaşayan Kürtçe.. Takdir edersiniz ki, elinizdeki çalışmanın karakteri icabı, bu iki dili tüm gramatik unsurları ile mukayese etme olanağı yoktur. Ama sunduğum kısa sözlük ve “yarım gramatik“ bile bu iki dilin tarihin herhangi bir noktasında kesiştiğini bütün çıplaklığı ile göstermektedir. Çok daha zayıf kanıtlar kullanılarak bazı şeylerin birbirlerinin devamı olduğunun gösterildiği, bilimle ilişkisi olan herkesin bildiği bir gerçektir. Çünkü o işi yapan araştırmacının elinde yeteri kadar malzeme yoktur. Oysa bizim kanıtlarımız tümüyle bilimsel, inandırıcı ve yansızdır. Ben konuyu -tabir caizse- eşelerken tüm alternatifleri vermeye çalıştım. Bu alternatiflere sahip çıkan araştırmacıların kimisi Zarathustra’yı Himalayalar’a, kimisi Sibiryaya’ya, kimisi Arap Çöllerine, kimisi Baktriya’ya ve hatta kimisi Grek ülkesine yerleştiriyordu. Tüm bu alternatiflerin dayandıkları temelleri verdim ve bunlardan bazılarının bizi neden gerçeğe yaklaştırmadığını kanıtlarıyla gösterdim.

Okuyanlar bilirler; çalışmamın birinci aşaması olan “Zarathustra“ adlı kitabımda O’nu ve

dinini, günümüzün İran Coğrafyası'na yerleştirebildim. Bu coğrafyada ise karşıma çok güçlü bir alternatif çıktı; Persler.. İran'da hegemonya kurmuş olan Pers kültürü ile baş edebilmek için çok yönlü bir uğraş vermem gerekiyordu. Ama delillerim çoktu. Bunların en önemlilerini eski Persler'in kendileri veriyorlardı. Ayrıca Grek gezginlerinin de bu konuda paha biçilmez eserler verdikleri ortadaydı. Tüm bu delilleri kullanarak Avesta'yı bu kez İran'ın içinde Medya'ya lokalize ettim. Şimdi iş, Avesta'nın yazıldığı rahipsel Med dili ile Kürtçe arasında bir paralellik kurmaya kalmıştı. Bunu da yukarıda verdiğim kısa gramatik ve ona bağlı olarak sunduğum sözlük ile hal etmeye çalıştım. Gördüğünüz gibi en aşağısından 400 Avestik ve yaşayan Kürtçe kelime tamamen aynı kökten geliyor. Daha ilerideki aşamalarda çalışma tümüyle bittiğinde bu benzer veya aynı kökten gelen sözcüklerin çok daha fazla olduğunu gösterebileceğimi umuyorum. Bildiklerimiz şimdi artık bizi gözümüz kapalı da olsa sonuca götürecek değerdedirler. Coğrafyası aynı, gelenekleri geniş ölçüde aynen yaşayan, dili eski karakterinden çok şeyler muhafaza edebilmiş olan Avesta dönemi Medler'i ile Modern çağın Kürtleri biribirinin devamı değil de nedirler?

Ancak verdiğim kısa sözlükte bazı konulardaki kelimelerin tümüyle kaybolduğunu göreceksiniz. Dini konular, devlet yönetimi ve eğitimle ilgili terimler, işleyen müthiş asimilasyon kampanyası ile yok edilmiştir. Şimdi artık "yazata" yerine "melaïke", "Ahura Mazda" yerine "Allah", "Gaethyo" yerine "Xulk kırın" vs. gibi kelimelerle yetiniyoruz. Bu terimleri önce mollalarımız Arapça olarak kullanmışken, daha sonraları bilhassa Kuzey Kürdistan'daki okumuşlarımızın etkisiyle bu kez Türkçeleşme devreye girmiştir. Bir dil, yani başlıbaşına bir dünya olan Kürt Dili herkesin gözleri önünde katledilmiştir, katledilmektedir. Bu katliamı durdurmaya çalışmak biz Kürtlere düşer. "Durdurmaya çalışmak" terimini özellikle kullandım. Çünkü, bu katliamı kesin bir şekilde durdurmanın tek yolu bağımsız devlet kurmaktır. Biz bugünkü saldırı düzeninde ise ısrarla Kürtçe konuşmak, arı bir dil kullanmaya çalışarak Kürtçe yazmak ve Kürtçe okumak suretiyle asimilasyonu "yavaşlatma" yönünde çok şeyler yapabiliriz. Ama bunun için inançla sarılacağımız ve net bir şekilde bilmemiz gereken bu kültür mirasımızın üstündeki külleri silkelemeliyiz. Böylece hangi değerlerin mirasçısı olduğumuzu bilecek, kendi kendimize olan inancımız artacaktır.

SİRAÇ BİLGİN

Adresê no xeber: Zazakî Kirmanckî Dimilkî Kirdkî Zazaca Zazaki Kirmancki Zaza Zazaish
Zazaisch Kurdkî Zazalar
<http://www.zazaki.org>

Adresê Pelge:

<http://www.zazaki.org/modules.php?name=Sections&sop=viewarticle&artid=26>